

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Censuris, In Qua Sex Disputationibus De Poenis Ecclesiasticis, deque
Irregularitate fusè tractatur, cum Indicibus necessariis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

VIII. De tertio effectu excommunicationis qui est priuatio actiua
Sacramentorum, & Missae sacrificij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76667)

1 **E**xcommunicato etiam non denunciato interdicta est Sacramentorum receptio ex cap. cum illorum. capit. si quem de sententia excommunicat. Qui contumax est Ecclesie præceptis merito repellitur ab illius maximorum bonorum participatione. Excusari tamen poterit ab hac culpa ex periculo mortis, mutilationis, infamiae, grauis iacturæ bonorum: quia lex Ecclesiastica non censetur ita rigide obligare, uti communiter docent Doctores referendi.

2 Si autem absque hac necessitate Sacramenta recipiat, valide illa recipit poenitentiae Sacramento excepto; quia valor Sacramentorum non pendet ex Ecclesie voluntate, sed ex Christi institutione, quæ optime stare potest cum iniqua recipientis dispositione. Sicuti ex communi docet Suar. disp. 10. de censur. sect. 3. num. 3. Vazq. de excommunicat. dub. 4. Henric. lib. 13. cap. 10. num. 1. Auila 2. p. cap. 6. disp. 3. dub. 4. Bonac. de excommunicat. disp. 2. quest. 2. pun. 1. §. 1. Paul. Layman. lib. sum. tract. 5. part. 2. c. 2. m. 1.

Dixi poenitentiae Sacramento excepto, quia Sacramentum poenitentiae cum essentialiter pro materia proxima requirat rectam suscipientis dispositionem, nequit ea deficiente subsistere. At ea dispositio deficeret, si malitiosè retineret censuram, vel vellet absque graui causa à peccatis absolui antequam à censura esset absolutus.

3 Difficultas autem est; si excommunicatus ex ignorantia, vel obliuione non manifestaret censuram, neque Sacerdos ab ea absolueret, recipiat Sacramentum poenitentiae, & illius effectum, omnia sua peccata cum vera contritione manifestans? Negat Syluest. verbo confessio 1. quest. 3. casu 5. & verbo Confessor. 3. num. 12. Sotus in 4. disp. 22. quest. 1. art. 1. in fine. Vazq. de excommunicat. dub. 4. Gaspar Hurtado disp. 4. de excommunicat. difficult. 3. num. 28. Et colligitur ex cap. vlt. de Clerico excommunicato ministrante: ubi de Clerico excommunicato minori excommunicatione dicitur, si Sacramenta conferat non carere virtutis effectibus, quia non à collatione, sed à receptione Sacramentorum est remotus: ac ligatus maiori excommunicatione à receptione, & collatione Sacramentorum remotus est. Ergo Sacramenta ab ipso recepta, & collata virtutis effectibus carent. Ratio verò est; quia media excommunicatione separat Ecclesia excommunicatum à participatione Sacramentorum in quantum potest. At potest ita excommunicatum separare à Sacramento poenitentiae, ut quamuis illud recipiat nullius effectus sit, uti præstaret excommunicatum à iurisdictione Sacerdotis excludens. Ergo. Et confirmo, Ecclesia intendit, ut ab excommunicati præcipue denunciati communicatione abstineamus, sicut si Ethnicus, & Publicanus esset. Ergo intendit, ut bona Ecclesie illi denegentur, sicuti denegantur Ethnicis, & Publicanis, ac Ethnicis & Publicanis incapax est recipiendi Sacramentum poenitentiae, ergo & excommunicatus. Tandem absolutio data ab excommunicato denunciato est omnino irrita, ergo & absolutionis receptio.

4 Ceterum longè probabilis esse in supradicto casu veram absolutionem à peccatis excommunicatum recipere, affirmant Couaruu. cap. alma mater 1. p. §. 6. num. 7. Nauar. cap. 9. num. 7. & in cap. fratres, num. 46. de poenitent. disp. 5. Henric. lib. 13. cap. 12. num. 2. Vgolin. tab. 2. de censur. cap. 7. §. 2. numero 5. & 6. Sayrus lib. 2. thesauri casuum, cap. 2. numero 3. & seqq. Suar. disput. 10. de censuris sect. 3. numero 9. Regid. Coninch. disp. 4. dub. 3. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. part. 2. cap. 2. num. 1. Valen. 1. 4. disput. 7. quest. 12. p. 3. circa princip. & quest. 17. pun. 2. Bonac. de censur. disputat. 2. quest. 2. pun. 2. §. 1. & alij plures apud ipsos. Ratio præcipua huius sententiae est. Nullo iure cauetur irritum, & inane reddi Sacramentum ab excommunicato susceptum, siquidem alia Sacramenta, quæ ab Ecclesia poterant irritari non irritantur. Cur ergo fingere debemus in Sacramento poenitentiae hanc irritationem interuenire. Quod enim excommunicatus à Sacramentis sit exclusus, solum probat indebitè ea recipere censuræ memor, & illius absolutionem voluntariè non præmittens: at in supradicto casu inculpabiliter excommunicatus omnia censuræ absolutione poenitentiam recipit. Ergo cessat indebita receptio, & consequenter causa ob quam Sacramentum nullum esse poterat. Dicere autem à iurisdictione Sacerdotis exclusum esse ob excommunicationem minus verisimile est; gratis enim, & absque vilo Textu id affirmaretur, cederetque hæc excommunicatio in partem innocentium Prælatorum, si ipsi ob subditorum excommunicationem priuarentur iurisdictione autè in ipsos habita. Et de Pontifice id affirmari nequaquam posset. Ponamus ergo ipsum ex ignorantia, vel ex malitia vel excommunicatum à peccatis absolueret non præmissa censuræ absolutione, sanè valida esset absolutio, vtpote procedens à legitimo Ministro circa poenitentem ritè dispositum. Ergo censura ex se non reddit Sacramentum irritum. Neque credendum est de pietate Ecclesie velle poenitentem contritum excludere à Sacramenti receptione, ex qua fortè eius salus perpetua pendet.

Hæc rationes procedunt in excommunicato denunciato,

& vitando: nam si de excommunicato tolerato loquamur, certum existimo absolutionem illi collatam validam esse; nam cum Sacerdos vi censuræ non teneatur illum vitare in Sacramentorum collatione, sed possit ei qualibet Sacramenta conferre, manifestum est eorum collationem validam fore, si ex parte suscipientis impedimentum aliud non apparatur.

Neque obstant fundamenta opposita. Ad Textum in cap. vlt. de Clerico excommunicato ministrante, respondeo; si vera esset illatio facta in argumento, probaret vtiq; excommunicatum minori excommunicatione recipientem Sacramentum poenitentiae inculpabiliter inualidè recipere; siquidem priuatur per talem censuram communionem passiuè Sacramentorum, imò inualidè recipere quodlibet aliud Sacramentum, quod falsissimum est. Quocirca respondeo minori excommunicatione ligatum prohibuit non esse Sacramenta conferre, atque ad eam ex parte ipsius non carebunt effectibus, quia in eis dandis non peccat, carebunt tamen effectibus per se loquendo si suscipiat; quia eorum receptione priuatur, esse suscepta valida sint, imò neque effectibus carebunt, si sufficientem habeat excusationem ea recipiendi. Ad rationem constat ex probatione nostræ sententiae, non enim Ecclesia separatur excommunicatum à se quantum potest; alias neq; permitteret fidelibus cum ipso non denunciato communicare, neque pro ipso denunciato orationes priuatas fundere. Neque ex eo quod consulat fidelibus, ut ab eius communicatione fugiant, sicuti à communione Ethnicis, & Publicanis conuarius inferunt; quia illud non est præceptum, sed consilium, quòdque intelligendum est quantum commodè seruari potest. Ad confirmationem dico absolutionis collationem, & receptionem factam ab excommunicato vitando per se irritam esse. Verum sicut potest in aliquo casu illius absolutio valida esse scilicet in articulo mortis, sic potest in aliquo casu valida, & licita esse eius receptio, scilicet quando excusatur à culpa. Adde esse diuersam rationem; quia excommunicatus denunciatus priuatur iurisdictione, ideoque nequit absolutio subsistere; at vi excommunicationis non priuatur iurisdictione, ne excommunicatio cedat in innocentium damnum.

Illud verò apud Doctores est receptum excommunicatum etiam vitando illicitè recipientem aliquod Sacramentum nullam poenam incurere excepto Sacramento Ordinis, ob cuius receptionem ab exercitio Ordinis suscepti suspenditur ex cap. cum illorum de sententia excommunicat. Sic Suar. dicta sect. 3. num. 6. Coninch. disp. 14. dub. 5. num. 32. Bonac. disp. 2. q. 2. punct. 2. §. 1. in fine. Gaspar Hurtado disp. 4. de excommunicat. diff. 1. & alij.

Quoad Ministros Ecclesie atinet, constat obligatos esse denegare Sacramenta excommunicatis denunciatis, & manifestis Clerici percussoribus quosque absoluantur, vel præsumatur verosimiliter absolutos esse, ut deciditur cap. significatur. Cap. cum desideres de sententia excommunicat. Et cap. Episcoporum de Priuilegijs in 6. Et multi canonibus in question. 3. Et Extrauog. Ad vitanda scandala, & tradunt omnes. Quod si hic excommunicatis aliquod Sacramentum ministrare, vltra peccatum mortale excommunicationem incurris, & interdictus es ab Ecclesie ingressu, cap. Episcoporum, de Priuilegijs in 6. si verò à Pontifice fuerint nominati excommunicati, aut denunciati maiorem excommunicationem contrahis Papæ reuelatam, cap. significatur de sententia excommunicat. & Clem. 3. eodem titulo. Quod si essent excommunicati propter hæresim, vel illius fauorem, & Sacramentum ministrare audeas, suspendendus es ab officio, nec restituendus absque Papæ dispensatione. Cap. excommunicamus 3. de Hæreticis §. cedentes.

Aliis verò excommunicatis, qui denunciati non sunt, nec manifesti Clerici percussores non obligaris ex vi censuræ Sacramenta denegare, iuxta dictam Extrauog. Ad vitanda, sed solum ex generali ratione, quod indebitè accedunt, ut bene notatur Suar. disputat. 10. sect. 2. numero 12. Valquez tract. de excommunicat. dub. 2. numero 12. Eyllucius tract. 12. cap. 3. num. 65. Bonac. disputat. 2. de censur. question. 2. part. 1. §. 2. Non sunt autem censendi indebitè accedere ex eo præcisè quòd fuerint excommunicati, sed oportet certò constare non esse absolutos, quod præsumere non debemus, nisi certò scias, ut aduertit Suar. disputat. 10. sect. 2. num. 2.

PUNCTUM VIII.

De tertio effectu excommunicationis, qui est priuatio actiua Sacramentorum, & Missæ Sacrificij.

1 Excommunicatus priuatus est, Sacramentorum collatione, sed non ita rigide quia valida sit eorum ministratio, Sacramento poenitentiae excepto.

- 2. Sacramentum penitentiae invalidum ab excommunicato vitando administratur, aliquibus casibus exceptis.
- 3. Quod dictum est de Sacramento, dicendum est de Sacramentalibus.
- 4. Excommunicatus denunciatus vix excusari potest ab illicita Sacramentorum administratione, bene tamen toleratus.
- 5. Quando Sacramentum penitentiae aegroto collatum non est, optime potest excommunicatus vitandus Eucharistiam, vel Extremam Vnctionem ministrare.
- 6. Si Sacramentum penitentiae aegroto susceptum negant plures posse Eucharistiam ministrare.
- 7. Satis probabile est oppositum.
- 8. Satis est dicendum de Extrema Vnctione, vel Confirmatione recepto Sacramento penitentiae, & Eucharistia.
- 9. Excommunicatus siue vitandus, siue non vitandus quoties illicitè ministrat Sacramentum, irregularitatem incurrit.
- 10. Debet tamen exercere minus Ordinis sacri quem habet.
- 11. Proponitur dubitandi ratio, an administrans Sacramentum penitentiae excommunicatus vitandus irregularitatem incurrit.
- 12. Assentur, ut probabilis fore irregularitas.
- 13. Soluitur dubitandi ratio.

Excommunicatum priuatum esse Sacramenta conferendi, & Missam celebrandi indubitatum est ex capite si celebrat. & capitulos de Clerico excommunicato ministr. Sed hæc prohibitio non ita rigidè accipienda est, ut Sacramenta ab excommunicato collata irrita sint: nullum enim Sacramentum excepto Sacramento penitentiae ob excommunicationem etiam denunciatiã annullatur, cum eorum valor non ex Ecclesie dispositione pendat, sed ex Christi institutione, quæ optime feruari potest non obstante excommunicatione.

Dixi excepto Sacramento Penitentiae, quia Penitentiae Sacramentum iurisdictionem exposulat, ut validè administretur, at iurisdictionem Ecclesia denegat excommunicato vitando. Capite Ad probandum, de sententia, & re iudicata. Capite Romana, de officio vicarij in 6. Capite si celebrat, de cleric. excommunicat. ministr. & alijs. Qui Textus est de iurisdictione contentiosa loquuntur, Doctores communiter extendunt ad quamlibet iurisdictionem voluntariam. Atque ita tradunt Navar. cap. 8. num. 8. Couarru. cap. prima ma. v. r. p. 6. num. 7. Suar. disp. 11. sect. 2. num. 12. Auila 2. part. de censuris cap. 6. disp. 3. dub. 5. Cotinch. disp. 1. dub. 5. per totum. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 3. Bonac. disp. 2. de censur. q. 2. pun. 2. §. 4. Quapropter illis in euentibus, in quibus excommunicatus vitandus iurisdictionem retinet, validum est Sacramentum Penitentiae ab eo ministratum: retinet autem tum si eo in loco non sit nota eius excommunicationis denunciatio ob præsumptam Ecclesie voluntatem, quæ sanè communi errore censetur concedere quidquid ad valorem actus ex parte necessarius est, ne fideles decipiantur. Argum. leg. Barbarus Philippus ff. de officio praevoris. Et tradit ex communi sententia Sua. disp. 1. sect. 2. num. 14. Cotinch. disp. 1. dub. 10. numero 88. Vgolin. tab. 1. cap. 13. §. 6. num. 12. Bonac. disp. 1. quest. 2. punct. 2. §. 4. tum in extrema necessitate, quando aliquis est in periculo mortis, neque adeo alius non impeditur qui possit, & velit Sacramentum periclitanti ministrare; quia Ecclesia quæ pia mater est, ne aliquis in aeternum pereat, concedit omnibus Sacerdotibus in quolibet peccata, & censuras absolventi pro eo articulo potestatem, iuxta Cone. Tridentin. sess. 13. cap. 7. & notauit Suar. disp. 1. sect. 2. numero 12. Auila 2. part. de censur. cap. 6. disp. 3. dub. 1. concl. 4. Bonac. dicta disputat. 2. q. 2. part. 2. §. 4.

Quod dictum est de Sacramento, dicendum est de Sacramentalibus, validè inquam ab excommunicato etiam vitando confici: quia horum valor de facto non à iurisdictione, sed à potestate Ordinis pendet, tamen si Ecclesia possit efficere, ut à iurisdictione ab ipsa concessa penderet, sicut bene notatur Syluest. verbo Consecratio 2. m. 6. Sayrus lib. 2. cap. 1. num. 11. Suar. disp. 11. sect. 2. num. 9. Paul. Layman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 5. in fine. Bonac. disp. 2. q. 2. pun. 2. §. 4. num. 5.

Verum esto excommunicatus validè Sacramenta ministrat; illicitè tamen praestat, vtpote qui ab omni fidelium communicatione exclusus est, & praecipuè ab hac, quæ est omnium maxima. Excusari tamen ab hac prohibitione potest frequenter excommunicatus toleratus, siquidem, ut superius diximus pun. 4. sola fidelium petitio sufficiens est ad hanc praestandam excusationem, quando excommunicatus nequit absolutionem à censura prius obtinere. Ex quo si quis dies occurrat festiuis, neq; adhuc alius Sacerdos, qui Missam populo faciat posse excommunicatum celebrare; quia praesens populus petere sacrificium necessarium pro praepeto audiendi sacrum exequendo, vt bene Nauar. cap. 9. num. 10. Suar. disp. 11. sect. 4. num. 13. Filiucius tract. 12. cap. 3. Ferd. de Castro. Sum. Mor. Part. V.

quest. 7. num. 73. Bonac. disput. 2. de censur. q. 2. p. 2. §. 3. num. 4. & 5.

Excommunicatus verò non toleratus raro excusari potest à prohibitione sibi facta Sacramenta ministrandi; cum vix occurrat casus necessitatis, vt bene notauit Cotinch. disp. 14. dub. 5. in fine. At si aliquando huic excommunicato contingat periculum mortis, mutilationis, infamiae, grauis iacturae bonorum temporalium nisi Sacramentum ministraret, quod valide ministrare potest, excusabitur à prohibitione quia non praesumitur Ecclesia, quæ est pia mater, velle suis legibus cum tanto dispendio obligare. Excipere nisi in contemptum censurae comminatae fiat, quia tunc nullo periculo honestari actio potest, vtpote intrinsecè mala. Deinde ex stante proximi necessitate extremae recipiendi Sacramentum, cui alius non impeditus non succurrit, poterit vitandus excommunicatus baptismi, vel penitentiae Sacramenta ministrare, vt ex communi sententia & fere certa docet Sayrus lib. 2. thesauri cap. 2. num. 1. & 18. Suar. disp. 11. sect. 2. numero 14. Auila 2. p. cap. 6. disp. 3. dub. 3. Bonacina disp. 2. de censur. q. 1. p. 2. §. 4. num. 4. & alij plures apud ipsos, quia vt superius diximus, non vult Ecclesia suis fideibus extreme periclitantibus denegare subsidia aeternae salutis necessaria. At baptismus est omnibus ad salutem necessarius, penitentia lapsis post baptismum. Ergo ob nullam excommunicationem debent hæc subsidia denegari.

De alijs verò Sacramentis scilicet Eucharistia, Confirmatione, Extrema Vnctione varia. Doctores, an excommunicatus vitandus ea conferre aegroto in extremis possit? Et quidem quando Sacramentum penitentiae non potuit suscipere verissimum puto posse & debere illi Eucharistiam, vel Extremam Vnctionem conferri; quia cum quodlibet Sacramentum virtutem habeat faciendi de attrito coarctum, cõtinger aliquã ob receptionem Eucharistiae, vel Extremæ Vnctionis obtineri salutem, quæ non obtineretur praedictis Sacramentis non receptis, sicut notauit Auila 2. p. de censur. cap. 6. disp. 3. dub. 3. conclus. 4. Suar. disp. 11. sect. 1. num. 17. Paul. Layman. lib. 1. sum. tra. 5. par. 2. cap. 2. num. 3. Bonac. disp. 2. de censur. quest. 2. pun. 2. §. 4. circa finem. Gasp. Hurtado disp. 4. de censur. diff. 2. num. 21.

Verum quando Sacramentum penitentiae aegroto administratum est, vt censet Auila & Gasp. Hurtado iocis allegatis non potest excommunicatus vitandus Eucharistiam, & à fortiori Confirmationem, vel Extremam Vnctionem ministrare, quia hæc Sacramenta per se non sunt necessaria ad salutem, cum non sint per se inflicta ad peccati mortalis remissionem. Et ex alia parte cessat casus accidentaliter necessitatis numero praecedenti significatus. Ergo conferri non possunt. Quod si dicas ob praepetum Diuini execrationem, quo omnes fideles teneantur in articulo mortis communicare, obstat, quia illud praepetum cessat, quando Sacramentum decenter administrari non potest, sicut cessaret, si deficerent vestes faciae, quibus administrandum esset, vt notauit Sayrus lib. 2. thesauri, cap. 2. in fine. Henric. lib. 13. capite 10. num. 2.

Execrètum est dicta sententia probabilis si satis probabiliter censeo posse Eucharistiam praedicto aegroto ministrari ab excommunicato vitando; vt docuit Suar. disp. 11. sect. 1. num. 17. eo quod hoc Sacramentum reputandum sit necessitatis iuxta illud: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Et licet non sit necessarium necessitate mediij (vt contrarium pariter Doctores non improbabiler placet) est tamen maxime necessarium, vt adiuuetur aegroto, viresque recipiat ad suggestiones demonis in illo articulo superandas. Non est ergo credendum piam matrem Ecclesiam velle fideles tanto beneficio priuare. Si enim (vt inquit Suar.) licet tibi ab excommunicato vitando cibum temporalem sumere, si eo grauius indiges, cur non licebit hunc spiritualem, qui est Eucharistiam sumere, qui vires spirituales tribuit ad superandas tentationes, quæ ab aeterna salute aegrotum totè deuant, nisi tanto bono roboretur? Praeterquam quod contingere potest in confessione gratiam non recepisse, & postmodum bonâ fide Eucharistiam suscipiendo iustificari. Ob quas, & alias rationes tempore interdicti Baptismus, Penitentia, & Eucharistia fidelibus conceduntur. Cap. penult. de sententia excommunic. & cap. quod in re de penitent. & remiss.

Sacramentum verò Extremæ Vnctionis, vel Confirmationis nequaquam aegroto Penitentiam, & Eucharistiam recipienti administrandum est ab excommunicato vitando; quia hæc non reputantur Sacramenta necessitatis: ob quam causam eorum administratio non permittitur tempore interdicti. Cap. quod in re de penit. & remiss. & docuit Suar. disp. 11. sect. 1. num. 21.

Quod si excommunicatus siue vitandus, siue non vitandus illicitè Sacramenta ministrat, vel officium Ordinis sacri, quem habet, exercet irregularitatem incurrit, ex cap. si quis 3. 11. quest. 3. & cap. ult. de Clerico excommunic. ministr. & alijs

eiusdem tit. At si ex aliqua causa à culpa excusetur, excusatur, ab hac irregularitate, vt potè in penam delicti imposita, vt colligitur ex *cap. Apostolica de Cleric. excommuni. ministr.* & notauit Nauarr. *cap. 27. num. 163.* Vgolin. *de cens. tab. 1. cap. 24. §. 1.* Suar. *disp. 11. sect. 3. num. 5.* & alij passim. Hinc fit si ratione probabili ducaris excommunicatione ligatum non esse, ab hac pena es immunis; quia non peccas. Vti aduertit Auila *7. p. de censur. disp. 2. dub. 5. concl. 2.* Neque obstat Textus in *cap. illud de Clerico excommuni. ministr.* vbi Innocent. III. docet in dubiis tutiorem partem esse eligendam; idèò que est de lata in eum sententia dubitaret, debuerat tamen potius se abstinere, quàm Sacramenta Ecclesiastica pertractare. Non inquam obstat primò, quia ibi Pontifex non decidit incurrisse irregularitatem, sed potius contrarium affirmat, siquidem concludit propter ignorantiam, & dubitationem cum eo misericordiam faciendam esse: penam que quam canon infligit, non esse illi infligendam. Secundo quia ibi non de pena irregularitatis videtur Pontifex locutus, sed de cessatione à Diuinis, vel suspensione pro aliquo tempore: siquidem non ipso facto incurritur, sed incurrenda minatur. Et præterea quia illa pena non tam pro celebratione, quàm pro assistentia celebrationi videtur imponi, quæ irregularitas esse non poterat. Tertio Textus loquitur non de eo qui probabili opinione ducitur ad Ecclesiastica ministeria pertractanda, sed de eo qui absque illa probabili ratione dubius ministeria sacra pertractat, quem mirum non est, fieri irregularem vt potè ex temeritate quadam procedentem.

10 Notanter dixi Ordinis sacri quem habet, munus exercet: nam si excommunicatus sacro Ordine carens munus Ordini sacro annexum exerceat, vt si solemniter caneres Epistolam, vel Euangelium, vel distribuere Eucharistiam, vel Missam celebrares, cum tamen Ordinem ad hæc officia requisitum non haberes, prædictam irregularitatem non incurris. Et præterea exercere debes munus sacro Ordini annexum, quare Parochus, vel alius Sacerdos excommunicatus assistens matrimonio non incurrit irregularitatem; quia hæc assistentia non est actus Ordinis, sed iurisdictionis, bene tamen si solemniter nuptias benediceret. *Cap. 1. §. 3. de secundis nuptiis.* Neque item si baptizaret priuatum; bene tamen si solemniter.

11 Solum est difficultas de ministratore penitentiae ab excommunicato vitando facta; an constituat ministrantem irregularem? Et ratio dubij est, quia sic excommunicatus vt potè iurisdictione carens verè & proprie Sacramentum non ministrat, sed ministrare tentat. At irregularitas non imponitur ob attentatum actum Ordini sacro annexum, sed ob ipsum actum præteritum, sicuti non imponitur ob attentatum homicidium, sed ob ipsum homicidium. Ergo. Et confirmari potest ex regula iuris. Non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum; sacra nempe Penitentiae ab excommunicato ministratum non sortitur effectum. Ergo non præstat impedimentum irregularitatis. Deinde in iure non est expressum ob administrationem huius Sacramenti irregularitatem contrahi. Ex alia parte non ministratur solemniter. Ergo non est tali administrationi irregularitas annexenda. Atque ita docet Richard. *in 4. d. 18. art. 7. q. 5.* & probabile reputat Suar. *disp. 11. sect. 3. num. 14.* additque id esse verum, si absque intentione absolouendi dictum Sacramentum Penitentiae ministratur.

12 Sed rectius Suar. loco allegato censet fore irregularem vitandum excommunicatum qui seruo Penitentiam ministraret; quia esto verum Sacramentum non conficiatur in communi modo loquendi Sacramentum absolute ministrat: at irregularitas non est imposita excommunicatis Sacramentum valide ministrantibus quantum in se est, seu fungentibus Ordinis iurisdictione, & potestate; alioquin excommunicatus ministrans penitentiam disposito irregularis non esset, vt potè qui verum Sacramentum non ministrat, quod non aduertunt Doctores.

13 Ex his soluitur dubitandi ratio, non enim irregularitas apponitur est validum Sacramentum ministranti, sed fungenti quantum in se est potestate Ordinis accepta. Ad confirmationem, admitto non præstare impedimentum quod de iure non sortitur effectum; nego tamen hanc administrationem ab excommunicato factam non sortiri effectum sufficientem ad contrahendam irregularitatem, cum sortitur effectum attentionis & procurationis ad conficiendum Sacramentum; cui attentioni, & procurationi, Ordinisque exercitio, etiam si defectu sum sit irregularitas annexa, quia hæc irregularitas supponit illo modo Sacramentum esse ministrandum; sicuti irregularitas imposita rebaptizantibus supponit non verum baptismum, sed attentatum esse conficiendum. Ad vltimum respondeo, satis esse irregularitatem appositam esse generaliter excommunicatis ministrantibus Sacramentum, exercentibusque omnia proprii Ordinis. *Cap. si quis Episcopus 11. quæst. 3. Cap. is cui de sententia excommunicat. in 6.* tamen si particulari Sacramentum Penitentiae expressum non sit, sicuti neque alia Sacra-

menta. Quod verò secretò fiat non impedit; quia est actio grauissima Ordinis Sacerdotalis; propria; aliis excommunicatus secretò celebrans excusatur ab irregularitate, quod falsum est.

PUNCTVM IX.

De quarto effectu excommunicationis, qui est priuatio Diuinarum, & sacramentorum rerum.

- 1 Exclusus est excommunicatus à Diuinorum celebratione, & illorum assistentia.
- 2 Nequit excommunicatus etiam toleratus assistere Sacrificio Missæ, nisi nullus alij qui sacrificio ministrat.
- 3 Non videtur obligatus excommunicatus vi præcepti audiendi Missam absolutionem ab excommunicatione procurare. Secus est de præcepto confessionis, & communionis.
- 4 Excommunicatus etiam vitandus Sacrificio assistens culpabiliter, nullam penam incurrit præter minorem excommunicationem, nisi esset Sacerdos qui auctoritate sua faceret sacrificium celebrari, vel si monitus nollet exire.
- 5 Qualiter Sacerdos, & reliqui fideles assistentes sacrificio debeant expellere excommunicatum vitandum, vel a sacrificio desistere.
- 6 Aliis officiis Diuinis sub gravi culpa prohibetur excommunicatus vitandus assistere.
- 7 Excommunicatus vitandus deobligatus est à publica horarum recitatione. Secus à priuata.
- 8 Pluribus placet, nullum peccatum committere excommunicatum priuatum recitantem, si dicat Dominus vobiscum.
- 9 Non videtur peccatum mortale committi, si excommunicatus in priuata oratione socium adhibeat.
- 10 Excommunicatus toleratus nequit conuocari, nec Theologiam, nisi de Canonico interpretari, nisi forte nullus alius sit qui hæc munera præstet.
- 11 Excommunicato vitando nequaquam licitum est hæc munera obire, etiam si alius deficiat.
- 12 A conuocione non tenetur desistere, ob assistentiam excommunicati vitandi. A lectione theologica, & iuris interpretatione variant Doctores.
- 13 Quid sit vitandum.
- 14 Excommunicatus priuatus non potest templum ingredi, et ibi priuatum orare. Neque illi interdicitur usus sacrarum imaginum. Neque usus aquæ benedictæ.

Excommunicatum exclusum esse à Diuinorum officiorum celebratione, & illorum assistentia constans est Doctorum sententia. Ex *cap. nihil. Cap. qui moritur. 11. q. 3. Cap. significauit. Cap. super. Cap. responso de sententia excommunicat. Et cap. alia mater. eodem tit. in 6.*

Inter officia Diuina primum locum obtinet Missæ sacrificium, cui nequit excommunicatus etiam toleratus assistere, vt deciditur *capite illud de Clerico excommuni. ministrante. Cap. vit. de sententia excommunicat. in 6.* nisi forte non sit alius qui Sacerdoti celebranti ministrat; quia eo casu si toleratus sit, assistere potest; & ad illud manus inuitari, vt bene Suar. *disp. 11. sect. 1. num. 1.* Extra hunc verò casum nisi ob ignorantiam, vel necessitatem vitandi scandali; vel alioquin grauis damni excusetur, peccabit mortaliter sacrificio, vel notabilij illius parti assistens.

Sed an vi præcepti audiendi sacrum teneatur absolouem procurare, & se liberum, & expeditum constituere? non est constans sententia. Nam Didac. Nuñez *3. p. quæst. 83. art. 6. post secundum dubium. §. dubium tamen,* censet obligatum esse. Sed rectius Nauarr. *cap. 2. r. num. 3.* Vgolin. *tab. 1. cap. 13. §. 13.* Sayrus *libro 2. thesauri. capite 3. numero 24.* Coninch. *disp. 14. dub. 7. num. 56.* Henric. *libro 13. cap. 7. num. 2.* Auila *2. part. de censuris cap. 6. disp. 4. dub. 7. Suar. 100. §. 1. §. 1. disp. 88. sect. 6. Bonac. disp. 2. de censur. q. 2. punct. 3. §. 1. Paul. Lajman. lib. 1. sum. tract. 5. par. 2. cap. 2. num. 2.* censent non peccare excommunicatum aduersus Missæ præceptum, tamen negligens sit in procuranda excommunicationis absolouem, quia hoc præceptum solum altingit eos qui liberi sunt, & dispositi ad illius executionem, non autem obligati vt disponant; aliis infirmis, & in carcere detentis peccarent contra dictum præceptum, si possent ab infirmitate, & carcere se liberare. Secus verò videtur dicendum de præcepto Communionis, & Confessionis, quorum violator exillis, si absoluti à censura non procures, cum possit; quia hæc præcepta sunt Diuina, tamen ab Ecclesia determinata, & consequenter obligant ad remouenda quælibet impedimenta, quæ illorum executioni obstat possunt. Præterquam quod dirigitur ad animæ puritatem, & cum Deo reconciliationem,